

Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa

C/Manuel Sanchís Guarner, 10
07004 Palma
T +34 971 49 60 60
F +34 971 49 60 78
info@gobmallorca.com
www.gobmallorca.com

A les vostres majestats, els reis d'Espanya

La històrica organització ecologista GOB a qui les vostres majestats han tingut el detall de convidar i confiar amb aquest gest la seva presència a la cerimònia de presentació de la casa reial a Mallorca vol aprofitar aquest acostament per part seva per comunicar-los les problemàtiques i conflictes ambientals que pateixen les illes Balears i que són objecte de profunda preocupació i tristesa per a gran part de la seva població. Volem fer-los arribar des del cor, amb el desig de cercar complicitats en la difusió del nostre missatge, la percepció que tenim els milers de socis i sòcies de l'estat de les nostres masses d'aigua, de terra i del nostre aire que, els avancem, no ha fet més que empitjorar al llarg de les darreres dècades posant en perill la continuïtat d'una economia beneficosa per als habitants de les illes i, el que és encara pitjor, posant en perill el benestar de la seva població.

Què ha estat dels atractius de les illes Balears?

És sabut per tots que aquestes illes, banyades per les cristal·lines aigües de la Mediterrània més occidental i la intensa i vivificadora llum de les latituds temperades del nostre globus, han gaudit d'aquests i molts altres atractius naturals, però també culturals, detonants de l'arribada de viatgers, intel·lectuals i artistes i, posteriorment, turistes, en el seu afany d'explorar i conèixer llocs exòtics i impressionar els seus sentits davant l'observació de realitats naturals i culturals singulars i irrepetibles.

Amb l'entrada del turisme de masses a començaments de la dècada de 1960, els valors genuïns de les illes –la seva gent i la seva riquesa de paisatges– que movien l'interès dels seus primers visitants han deixat progressivament de ser el motiu

principal dels desplaçaments de viatgers a l'arxipèlag i amb això, la preservació d'aquests recursos ha deixat també d'ocupar un àmbit prioritari en l'agenda política d'aquesta comunitat, si és que algun dia el va ocupar, ja que els interessos en satisfer l'oferta turística i d'allotjament s'han superposat sobre els de qualsevol altre àmbit de la societat. Així ho hem experimentat durant tots aquests anys. El que veritablement ens preocupa és que el territori, les nostres gents i la nostra cultura s'han subordinat a les necessitats de la indústria del turisme convertint per la seva part el territori en el simple continent d'equipaments d'allotjament i infraestructures important poc o gens l'impacte sobre el paisatge ocasionat per ells i convertint al seu torn a la seva gent en mà d'obra per al sector serveis dilapidant amb aquest gest activitats tradicionals relacionades amb el sector primari.

Tres focus d'amenaça per a la salut de les persones i els ecosistemes centren actualment la nostra atenció i als quals atribuïm com a responsables de la degradació de la qualitat de les nostres aigües, de la nostra terra i del nostre aire: el ciment i l'asfalt, el petroli i els residus d'importació estrangera. No limitant-nos únicament a denunciar els mals que comporten aquests tres factors, volem compartir amb les vostres majestats les alternatives que el GOB creu que posin límit als arguments que justifiquen l'increment de més quota d'hidrocarburs, residus i superfície asfaltada, que, com s'ha vingut dient, ens sotmet a un punt de no retorn.

1. Preocupació per la urbanització salvatge del litoral

La urbanització salvatge del seu litoral a partir dels anys 1960 i, més recentment del seu camp i de les seves terres més fèrtils de l'interior ha estat l'expressió més visible d'un model econòmic que ha promès riquesa en metàl·lic a costa d'engolir territori i recursos naturals. L'estat de molts dels paisatges que varen inspirar nombrosos artistes que no van dubtar a cantar les seves belleses en els seus

països d'origen es troben a dia d'avui en una situació d'artificialització irreversible que frega l'insalubre. Lluny de voler mitigar els efectes perjudicials de la urbanització desfermada per a la imatge de les illes a l'exterior, les polítiques actuals s'enfoquen en afavorir la mercantilització de la poca terra verge i recursos naturals que encara no han estat transformats per la civilització del consum: un autèntic despropòsit per part d'aquells homes i dones que s'entesten a espremer el planeta al·legant a una ja no reconeguda superioritat dels interessos de l'home sobre els d'altres espècies ja que no hi ha dubte dels serveis a la humanitat que ofereixen els espais naturals en tant que són centre de captura de carboni, depuració d'aigües, producció d'oxigen i retenció de l'erosió i de la pèrdua de fertilitat del sòl.

Un dels exemples que evidencien aquesta obsessió per transformar el natural en artificial i, en la majoria de casos, prop de la mar, és el projecte de construcció il·legal d'un complex hotel·ler de més de 20 hectàrees d'extensió tombat pel Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears a Sa Ràpita, al costat de la zona natural d'Es Trenc-Salobrar de Campos.

Imatge de la cadena humana a la platja de Sa Ràpita per demanar la conservació d'aquest indret litoral únic encara lliure d'edificacions

2. Preocupació per l'abandó de les terres i les seves gents a la sort de la llei del mercat i als grups inversors

Ens preocupen els efectes de l'actitud agressiva de les polítiques econòmiques del capitalisme que consideren a la Terra com un objecte al nostre servei del que han de sostreure tots els seus recursos per transformar-los en capital. Consideram que és un model contrari a la vida ja que ens sobren casos de pèrdua de biodiversitat i patiment de comunitats humanes senceres al llarg del planeta que s'han vist sotmeses al desplaçament per desposseïció de les seves terres davant les ànsies de recerca de negoci en els seus recursos i mitjans de vida. Entenem, per tant, que l'abandonament de les terres de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera a la sort del negoci immobiliari a què ens han acostumat les polítiques econòmiques posades en marxa les darreres dècades és una forma de desposseir les comunitats de cadascuna de les illes de les seves terres i dels seus mitjans bàsics per a la vida en vistes de la seva incapacitat per adquirir i llaurar les seves terres davant l'elevat cost a què les ha sotmès l'especulació.

La llei agrària i la llei del sòl aprovades per l'actual govern autonòmic s'orienten a afavorir la implantació d'activitats d'alt valor afegit en sòl rústic contribuint, d'aquesta manera, a marginalitzar les activitats primàries i als joves que veïen en l'agricultura una oportunitat de posar treva als seus problemes d'inserció laboral a davant la crisi. La rebaixa de les normatives urbanístiques en sòl rústic amb el pretext de fer viable l'agricultura converteix el camp en sòl susceptible de ser sostret pel negoci immobiliari. El sòl, novament encarit, torna a estar un cop més a l'abast

només d'aquelles persones amb capacitat d'inversió elevada i d'activitats que poc o gens tenen a veure amb la producció d'aliments.

Exemples de com el paisatge i les terres es sotmeten als interessos dels grups inversors els trobam actualment a Ses Fontanelles (a la badia de Palma) i a Canyamel (a Capdepera) on espais d'alt valor ambiental i paisatgístic han estat sostrets pel capital.

Imatge de les tasques d'aplanament del terreny que acollirà les obres del centre comercial de Ses Fontanelles. Cal a dir que el terreny escollit per a la construcció d'aquest centre comercial és l'únic reducte que ens queda de l'àrea d'albufera de la platja de Palma protegida pel Conveni Ramsar.

Imatge de les obres de l'hotel declarat d'interès autonòmic a les muntanyes del Cap Vermell de Canyamel, al municipi de Capdepera. Amb aquestes obres es contribuirà novament a saturar de cotxes, soroll i contaminació lumínica un espai verge que fins al moment havia sobreviscut al marge dels espais del consum de la civilització moderna.

3. Preocupació per les prospeccions petrolíferes a les nostres aigües

Arran de l'informe favorable a les prospeccions petrolíferes a Canàries, les sospites que les prospeccions rebin llum verda a les Balears són cada vegada majors. Entenem la recerca de petroli a les nostres costes com l'intent desesperat de realitzar transfusions de sang negra –petroli– a l'aparell circulatori del capital. Transfusions que hauran tingut un cost irreparable només per mantenir per molt breu període de temps un sistema econòmic basat en els hidrocarburs als quals des de fa ja estona li auguren poca esperança de vida. La riquesa de les nostres aigües l'encarna la posidònia oceànica: ésser viu que necessita d'aigües netes i transparents per sobreviure. Ella és la responsable de l'existència de platges d'arena blanca puix prevenen la seva erosió i són l'hàbitat de milions d'organismes que en morir, les seves estructures òssies passen a formar part de l'arena de les platges. Sotmetre a la

posidònia a més amenaces –com la del petroli– a part de les ja demostrades com l'ancoratge incontrolat d'embarcacions i la construcció de pantalans i nous dics és una atrocitat i només pot ser promoguda per ments amb molt reduïda visió de futur i allunyades de la comprensió del veritable funcionament de la vida.

4. Preocupació per la importació i incineració de residus d'Europa

Mallorca acull des de ja fa mesos l'arribada diària per mar de camions carregats d'escombraries i fems provinents d'Irlanda. El seu destí és ser incinerats a la planta d'incineració de Son Reus, a mig camí entre les localitats de Bunyola (a la serra de Tramuntana) i Palma. Les mallorquines i mallorquins són els principals perjudicats d'aquesta incineració de residus que no ens corresponen ja que a la qualitat de l'aire que respiram no li surt de franc l'emissió dels seus gasos.

5. Alternatives per a un canvi de model que no sigui depredador dels nostres recursos ni els del planeta en el seu conjunt

Les amenaces a les quals sotmeten contínuament les illes Balears són la nítida expressió d'un sistema econòmic feble que recorre per sobreviure a l'adopció de mesures contràries a la vida que paradoxalment limiten el desplegament dels seus desitjos de creixement i benestar. Amb els límits de la naturalesa hem topat i davant seu han aparegut discursos volàtils sense consistència que allunyen els seus oradors de la coherència entre les seves paraules i els fets que defensen. Les persones que administren actualment l'arxipèlag balear encarnen aquesta hipocresia i ens preocupa el fet que amb ella no anem enlloc. Estar en contra de les prospeccions petrolíferes al mateix temps que s'està a favor de la construcció de més autopistes i

de posar límits al transport col·lectiu és una actitud contradictòria que no respon a tenir les idees clares.

Per part nostra, proposam un canvi del model territorial i econòmic caracteritzat l'actual per demandar de forma creixent un contingent cada vegada major d'energia que, no satisfet amb les extraccions d'hidrocarburs en altres punts del planeta, vol ara cercar-los a les illes Balears. La proposta a com desprendre'ns de la dependència energètica en hidrocarburs i en qualsevol altra tipus d'energia com la nuclear passa per una reducció necessària del consum i una reestructuració de l'espai on habiten les persones i de les formes de mobilitat. En aquest sentit, creiem innecessària la construcció de més carreteres i autopistes que fomenten l'ús del vehicle motoritzat privat i un model d'urbanització difusa en l'espai que demanda uns desplaçaments creixents. Centres comercials als afores de la ciutat com el de Ses Fontanelles s'orienten en la línia de promoure la circulació motoritzada. La paralització de les obres de la línia del tren Manacor-Artà o la ruptura del traçat de la clausurada línia de Palma-Santanyí pel projecte d'autopista fins a Campos són mesures també contràries a la reducció del contingent d'hidrocarburs i, per tant, entenem que serveixen també de justificants per donar llum verda a les prospeccions petrolíferes a les aigües Balears.

Davant tot això, entenem que es fa necessari contenir el creixement urbanístic, el d'allotjament turístic i el d'infraestructures com ho puguin ser les dessaladores i el cable elèctric submarí connectat a centrals nuclears. L'impuls al creixement i multiplicació d'aquests equipaments i infraestructures és un fet endogen al model territorial i econòmic implantat des de fa dècades i respon a la necessitat d'assistir a una població creixent que excedeix els límits ecològics de les illes. Un territori que no pot fer valer els seus propis recursos per assistir a la població que sobre ell s'assenta és fràgil i molt vulnerable ja que dependrà sempre de l'exterior. L'aplicació de mesures dirigides a atreure més població com les de l'oferta de més aigua i energia

en un context de consciència d'haver-se superat els límits ecològics del territori és una irresponsabilitat i haurien de ser corregides mitjançant propostes de contenció del creixement. En aquesta mateixa línia, es faria necessari limitar el nombre d'arribada de turistes a les illes a la llum de les dades que semblen indicar que les visites de l'any 2014 batran rècords històrics.

Si hem parlat de la justícia ambiental, no volem oblidar-nos tampoc de la justícia social amb el desig que es produeixi una millora de la distribució de la riquesa. Els grans grups hotelers de les illes com Melià, Riu, Iberostar i Barceló que s'han enriquit descaradament a costa del territori, també ho han fet a costa dels seus treballadors i treballadores que han vist perdre molts dels seus drets. La precarietat laboral a què es sotmeten ha rebut la connivència de la classe política a la qual molts assegurem que ens desgoverna. Ens desgoverna perquè també ataca la nostra sanitat i educació públiques, la nostra llengua, la catalana, a la qual molts li tenim gran estima i la volem com a llengua de cohesió i no de fragmentació i disputa, perquè desempara el necessitat i el discapacitat i perquè accepta rescatar quantitats ingents de diners als bancs al mateix temps que declina ajudar famílies que es queden sense casa i sense menjador escolar per als seus fills.

Les Illes Balears no són el que eren. Mallorca no és ja l'illa de la calma que definia Santiago Rusiñol. Les illes Balears han estat fagocitades pel negoci turístic i immobiliari que ha desposseït la seva gent del control sobre el seu entorn i del bon gust de portar una vida tranquil·la sense sorolls, sense contaminació lumínica ni atmosfèrica. Els doblers arribats a les illes, molt mal repartits, per cert, entre classes i comunitats autònomes, ha empobrit d'esperit l'arxipèlag. Si es perpetua per més temps l'estesa pràctica de fer-se ric a costa del territori i dels altres com venim denunciat el GOB i molts altres moviments socials, no vulguin imaginar l'estat en el que es trobaran les illes Balears d'aquí a uns anys. Ja ho deien els nostres avis: menys és més.

Agraïments

Agrair a les vostres majestats l'atenció atorgada als conflictes ambientals que encarem les illes Balears amb el desig que puguin fer arribar les nostres preocupacions a les persones responsables de la posada en marxa d'aquestes polítiques. Apel·lam, sobretot, al sentit de responsabilitat cap a la vida i també cap a les nostres generacions futures a l'hora de qüestionar-se si aquests conflictes mereixen ser comunicats i tractats amb els responsables d'administrar la societat.

Atentament,
Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)
Palma, 7 d'agost de 2014